

Krav om umiddelbar stans i byggingen av Buheii vindkraftverk - klage

Etter at det har blitt kjent at det hekker kongeørn rundt 800 meter fra det pågående arbeidet med anleggsveien til Buheii vindkraftverk (målt til 830 meters avstand) krever vi stans i byggingen av veien med umiddelbar virkning. Både anleggsmaskiner og planlagte sprengninger kan påvirke hekkesuksessen til kongeørnparet i området. Dette er å anse som en klage, og vi ber om oppsettende virkning. Vi ber også om at godkjent MTA-plan sees på en gang til, siden det er opplysninger rundt hubro (sterkt truet, EN) som mangler.

Alle fuglers reir og fugleunger er fredet i hekketiden. For kongeørnas del er det heller ikke lov å skade reirtreet eller reiret utenom hekketiden, da arten bruker samme reir over mange år, ofte over flere generasjoner. Forstyrrelser av fredete rovfugler og annet naturmangfold skal gjøres etter, og i samsvar med, naturmangfoldloven i alle vedtak. Når aktuelle offentlig tillatelser er gitt regnes dette som et godkjenningstempel på at lovverket er fulgt, og at entreprenører og andre kan starte arbeidet. Når nye opplysninger kommer til, eller man oppdater saksbehandlingsfeil, må dette imidlertid få konsekvenser.

Lovverk som beskytter fuglenes hekketid og hensynet til aktsomhetsplikten

Naturmangfoldlovens § 15 beskytter fuglenes hekketid

§ 15.(forvaltningsprinsipp)

Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Ved enhver aktivitet skal unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi unngås. Likeledes skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås.

Høsting og annet uttak av viltlevende planter og sopp er tillatt så langt det ikke truer overlevelsen av den aktuelle bestanden eller begrenses ved lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Bestemmelsene i første og annet ledd er ikke til hinder for lovlig ferdsel, landbruksvirksomhet eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i § 6.

Naturmangfoldlovens § 6 om den generelle aktsomhetsplikten sier: «Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede». NOF mener at den nye kunnskapen om kongeørn i området medfører at forutsetningene for tillatelsen til å bygge vindkraftverk ikke til stede. Vi viser til Ot.prp. nr 52 (2008-2009)4, kapittel 21, side 377. Lovproposisjonen (også kalt «spesialmotivene») er viktig å lese for å forstå hva departementet har ment med de ulike paragrafene.

Her står det:

Tillatelsens betydning for aktsomhetsplikten går uttrykkelig frem av annet punktum. En forutsetning for at aktsomhetsplikten antas oppfylt, er at virksomheten utføres i henhold til tillatelsen. I dette ligger for det første at de forutsetningene som ligger til grunn for tillatelsen, f.eks. om hvilke skadevirkninger tiltaket kunne få, fremdeles er tilstede, og at det f.eks. ikke foreligger ny kunnskap om skadevirkningene av tiltaket som det antas tiltakshaver burde kjenne til. For det andre ligger i dette at virksomheten utføres i samsvar med innholdet i tillatelsen. For aktiviteter knyttet til virksomheten som ikke er uttrykkelig regulert i tillatelsen, gjelder aktsomhetsplikten etter § 6 på vanlig måte. Er det f.eks. gitt en byggetillatelse i et område der byggematerialer må fraktes gjennom et hekkeområde for fugl, vil aktsomhetsplikten gjelde for denne ferdselen.

Endrer forutsetningene for tillatelsen seg, f.eks. ved at virksomheten viser seg å få større skadevirkninger enn antatt, vil også aktsomhetsplikten gjelde som ellers. Et eksempel på en slik situasjon er at man under et utbyggingsarbeid kommer over en sterkt truet art som vil bli ødelagt, uten at man var klar over at arten fantes i området da tillatelsen ble gitt.

Annerledes stiller det seg når forutsetningene for tillatelsen endrer seg, f.eks. ved at virksomheten medfører andre virkninger enn antatt eller opplyst. Aktsomhetsplikten vil da tre inn, siden virksomheten ikke lenger kan sies å foregå «i henhold til» tillatelsen eller bakgrunnen for denne. Det kan også tenkes at tillatelsen ikke gir svar på hvordan alle sider ved virksomheten skal utøves, f.eks. kan det tenkes at virksomheten trenger en tillatelse til inngrep ved etableringen, mens selve driften kan skje uavhengig av tillatelsen. Det som ikke dekkes av tillatelsen, vil da være omfattet av aktsomhetsplikten på vanlig måte. Bestemmelsen gjelder kun for aktsomhetsplikten etter § 6 og påvirker ikke de krav som stilles til aktsomhet eller objektivt ansvar etter den privatrettslige erstatningsretten.

Om kongeørna og sannsynligheten for ødelagt hekking

Knoff og Nøkleby (2005) oppgir at de i Hedmark har flere eksempler på kongeørnreir som er oppgitt på grunn av trafikk, der som følge av snøscooter. Dette gjelder blant annet tre reir innenfor en av våre nasjonalparker. De skriver: *Når vi vet at slike rovfuglreir kan ha vært i bruk av mange generasjoner og gjennom århundrer, og at det i mange tilfeller ikke eksisterer brukbare alternative reirplasser, er det ille at slike ting skjer* (Knoff og Nøkleby 2005). Undersøkelser viser at den kan reagere atferdsmessig på forstyrrelser (f.eks. turgåere) allerede ved 1500 m avstand. Store variasjoner forekommer imidlertid mellom ulike individer og territorier, men det er konkludert med at aktiv forstyrrelse vanligvis skjer ved 750-1000 m avstand (Ruddock & Whitfield 2007).

Opplysninger om hubro ikke inkludert i avsluttende prosesser

I 2018 og 2019 ble det gjennomført hubroundersøkelser ved Buheii i forbindelse med planlagt vindkraftverk. Undersøkelsene ble gjennomført ved automatisert lytteutstyr (Wildlife Acoustics). Undersøkelsene i 2018 ble gjort ved tidligere kjente hekkelokaliteter. Resultatene av analysene påviste ingen hubro dette året. Opptakene fra den ene lokaliteten viste derimot stor menneskelig aktivitet (snøscooter, hund, tømring/snekring). Dette er ikke så merkelig da noen hytter er oppført i kort avstand fra lokaliteten.

Med bakgrunn i resultatene fra 2018 ble derfor lytteboksene plassert litt andre steder i 2019. Hubro ble da funnet på en lokalitet som vil komme til å være i konflikt med vindkraftverket. MTA-plan var revidert 18. juni 2019. På dette tidspunktet var informasjon om påvist hubro kjent og tilgjengelig for de i NVE som arbeider med planen. MTA-planen omtaler likevel ikke funnet.

Anslutning

Vi anbefaler på det sterkeste å avvente med videre anleggsarbeid til situasjonen rundt hubro og kongeørn er kartlagt. Hubroen er rødlistet (sterkt truet, EN) og begge artene er hensynsarter som nå befinner seg i sårbar hekkeperiode hvor anleggsarbeid kan forårsake stor skade. Da hubro er påvist, men ikke lokalisert, må en gå ut fra at både adkomstvei og vindkraftområdet kan komme i konflikt. Dette begrunnes med plassering av lytteutstyr hvor det ble påvist hubro. Så får grundig feltarbeid avklare forholdene rundt dette.

Hilsen

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Vest-Agder
Tor Egil Høgsås, leder

Litteratur

Ruddock, M. & Whitfield, D.P. 2007. A review of disturbance distances in selected bird species. Natural Research (Projects) Ltd. Rapport. 181 s.

Knoff, C. og Nøkleby, P. 2005. Snøscooterkjøring – en økende trussel mot naturen vår. Våre Rovdyr nr. 3/2005. Side 64-67.

KOPI:

Olje- og energidirektoratet
Fylkesmannen i Agder